

сучасні суспільні запити, врахування необхідності володіння педагогом методикою постановки голосу учнів у різних виконавських манерах, обізнаності з пісенним репертуаром різних жанрів та стилів, володіння музичними комп'ютерними технологіями, навичками використання технічного забезпечення навчання та концертних виступів учнів.

Список використаних джерел

1. Бриліна В. Вокальна професійна підготовка вчителя музики: методичний посібник. Вінниця: Нова книга, 2013. 96 с.
2. Доронюк В. Д. Основи вокально-педагогічної творчості вчителя музики: навч. посіб. для викладачів і студ. вищих навч. закладів і вчителів музики шкіл різного типу Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ, 2007. 306 с.
3. Юцевич Ю. Є. Теорія і методика розвитку співацького голосу: навч-метод. посіб. для викладачів і студ. мистецьких навч. закладів, учителів шкіл різного типу Ін-т змісту і методу навчання. Київ, 1998. 158 с.

Редько Валерій,

д. пед. наук, доцент, старший науковий співробітник, завідувач відділу навчання іноземних мов Інституту педагогіки НАПН України

ДИДАКТИЧНІ ФУНКЦІЇ ОСВІТНЬОГО ІНШОМОВНОГО КОМУНІКАТИВНОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ЗАСОБУ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Одним із визначальних засобів трансформації змісту навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти, у тому числі у початковій школі, та спрямування його на компетентнісні засади може бути *спеціально створене освітнє іншомовне комунікативне середовище*, яке ми розглядаємо як збалансований комплекс методів, форм і засобів навчання, які сприяють активному оволодінню учнями спілкуванням у різних видах мовленнєвої діяльності відповідно до сфер, тем і мовного матеріалу, окреслених чинною навчальною програмою [1]. Це складне утворення, що ґрунтується на взаємодії двох суб'єктів навчального процесу *учнів і вчителя*, діяльність яких спрямовується на виконання цілей навчання з використанням дидактично доцільних засобів. Його можна досліджувати як своєрідний освітній простір, який забезпечує цілісне засвоєння *учнями* навчального змісту, дозволяє їм проявляти та розвивати свої здібності, підвищує інтерес до вивчення предмету, умотивовує іншомовну діяльність, засобами іноземної мови дає змогу пізнавати

культуру народу, що нею спілкується, а також розповісти своєму іншомовному співрозмовникові про культуру своєї країни, сприяє освіті й вихованню, активізує пізнавальні інтереси, надає можливості для самовдосконалення. Водночас освітнє іншомовне комунікативне середовище дозволяє *вчителю* успішно реалізовувати прогнозовані завдання, проявляти свій професійний досвід, зокрема демонструвати власні творчі дидактичні напрацювання, що сприяють досягненню мети, використовувати методично доцільні методи, форми і засоби оволодіння учнями іншомовною комунікативною діяльністю, дає змогу позитивно впливати на їхні дії, стимулювати до активної мовленнєвої взаємодії, враховуючи їхні потенційні можливості та набутий навчальний досвід [2].

Визначальною характеристикою освітнього іншомовного комунікативного середовища вважаємо його здатність сприяти моделюванню комунікативно спрямованих дій учнів. При цьому результати такої діяльності будуть успішними, якщо вчитель оптимально враховує характерні етапу навчання дидактичні, методичні та психологічні чинники впливу на його здійснення. Це насамперед психологічна готовність учнів до запланованої навчальної роботи, рівень її вмотивованості, потенційні навчальні можливості, інтереси, досвід учнів, набутий під час вивчення інших предметів (міжпредметні зв'язки), загальнонавчальний рівень їхнього розвитку, ситуативно доцільні та доступні методи, форми і засоби навчання, очікувані результати.

Освітнє іншомовне комунікативне середовище також передбачає можливість моделювання змісту окремих його компонентів, що зумовлюється завданнями уроків. Насамперед це стосується засобів навчання (вправ, завдань): їх типів, видів, кількості та форм виконання. Формування механізмів іншомовного спілкування має відбуватися ситуативно в тих часових межах і в тій послідовності, яких потребує навчальна діяльність, що виконують учні на певному етапі уроку. Окрім засобів навчання, пропонованих підручником, учителям надається можливість за потреби самостійно долучати додаткові типи та види вправ і завдань для використання на уроці і варіювати їх кількістю відповідно до умов навчання і результатів, які демонструють учні. Утім, за будь-яких умов він має дотримуватись усталених дидактичних і методичних принципів під час добору таких засобів: доступності, наступності, комунікативної доцільності [3].

Зазначене вище означає, що процес моделювання повинен

включати певні компоненти, що характеризують навчання іншомовного спілкування як комплексну діяльність, яка перебуває в постійному прогресивному розвитку. До них ми відносимо *цільовий, змістовий, процесуальний, контрольньо-оцінний компоненти*. Зобразимо схематично модель освітнього іншомовного комунікативного середовища, де окреслено сутнісні характеристики основних його компонентів.

Рис. 1. Модель освітнього іншомовного комунікативного середовища

Список використаних джерел

1. Редько В.Г. Освітнє іншомовне комунікативне середовище як засіб компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи. *Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2018 рік*. Київ, 2018. С. 129–131.
2. Редько В.Г. Професійна підготовка майбутніх учителів іноземних мов до компетентісно орієнтованого навчання іншомовного спілкування учнів початкової школи: психодидактичний аспект. *Нові концепції викладання у світлі інноваційних досягнень європейської дидактики*: зб. Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова, 2017. С. 468–472.
3. Редько В.Г. Засоби формування іншомовної комунікативної компетентності учнів початкової школи: результати емпіричних досліджень. *Проблеми сучасного підручника*. Київ, 2018. Вип. 20. С. 360–372.

Ремех Тетяна,

*к. пед. н., завідувачка відділу суспільствознавчої освіти
Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна*

ПОТЕНЦІАЛ ДЕБАТІВ У НАВЧАННІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ГРОМАДЯНСТВА

Сьогоднішня потреба потребує принципово нових підходів, за яких громадянські цінності людина визнає виключно внаслідок особистої прихильності до них, а не під тиском чи примусом. Важливу роль у формуванні вільної особистості та відповідального громадянина відіграє демократичне шкільне середовище і можливість практичного досвіду демократичної участі [3, с. 12]. Перед школою стоїть завдання формування й поглиблення демократичної культури, заохочення ініціативи учнів, розвитку їхнього критичного ставлення до дійсності, поваги до різноманітності, взаємоповаги і відповідальності.

В основах стандарту освіти Нової української школи серед ключових компетентностей виокремлено компетентності для демократичного громадянства. Знання, особисті та соціальні навички, ставлення й цінності, які уможливають конструктивну взаємодію, успішну самореалізацію учнів в демократичному суспільстві, додання ними непорозуміння, мають формуватися на кожному уроці, в позакласній та позашкільній роботі [3, с. 15].

В українському суспільстві бракує навичок ведення відкритої дискусії та обговорення спірних питань суспільної політики, що почасти зводить нанівець кращі наміри з врегулювання гострих політичних і соціальних ситуацій [2, с. 5]. Дискусію і дебати розглядають як частину демократичних інститутів, що дають змогу обговорювати актуальні питання в конструктивному руслі. Тому слід